

ZDRUŽENIE SLOVENSKÝCH SPOTREBITEĽOV ASSOCIATION OF SLOVAK CONSUMERS

Palisády 22, 811 06 Bratislava, ☎/fax+ odkazovač : 02 / 544 11 148, zss@zss.sk www.zss.sk

EURO – PRIESKUM

„Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri prechode na euro“

Tlačová správa

k projektu spotrebiteľského monitoringu cien k 31.10. 2008

Úvodné info:

V mesiaci júli 2008 zahájilo Zdrúženie slovenských spotrebiteľov v spolupráci so siedmimi občianskymi spotrebiteľskými organizáciami: s Regionálnym združením spotrebiteľov Regionspot N. Zámky, ZSS-Klubom združenia spotrebiteľov regiónu Zvolen, ZSS-Ochrana spotrebiteľa Oravy, ZSS-Združením spotrebiteľov Považia a západného Slovenska, ZSS – SOZOS – Košice, Asociáciou spotrebiteľov Slovenska a Slovenským združením ochrany práv pacientov a spotrebiteľov, ďalej so Združením Informačných a poradenských centier mladých v SR a Jednotou dôchodcov na Slovensku „Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri prechode na euro“ - EURO – PRIESKUM.

Sledovanie vývoja cien od júla 2008 do júla 2009 v 14-dňových intervaloch a od augusta 2009 do decembra 2009 v mesačných intervaloch – zabezpečuje a kontinuálne bude zabezpečovať min. 95 vyškolených anketárov minimálne v 30 okresoch a minimálne na 60-tich monitorovacích miestach. Takmer každý anketár má v anketárskej úlohe stanovené monitorovať cenový vývoj v 5-tich potravinárskych predajniach, v 2 predajniach spotrebného tovaru a v 2 prevádzkach stravovacích a ubytovacích služieb. Spolu to predstavuje k dňu vyhodnotenia 589 monitorovaných obchodných zariadení.

Rozsah vzorky sledovaných položiek podľa štruktúry:

V súčasnosti bolo sledovaných 60 vybratých položiek (s predpokladanou možnosťou rozšírenia o 10 položiek potravinárskeho tovaru a 10 položiek z oblasti služieb) v tomto zložení:

Potraviny a nápoje (chlieb a pekárenské výrobky, obilniny, mäso a mäsové výrobky, zelenina atď.) – **30 položiek** – od septembra - **35 položiek**

Oblečenie a obuv (doplňky oblečenia, obuv atď.) – **10 položiek**

Stravovacie a ubytovacie služby (návštevy reštaurácie, verejné formy stravovania, ubytovanie atď.) – **20 položiek** – od septembra - **23 položiek**.

Kvalitatívna sonda – potraviny (mliečne a mäsové výrobky) – 32 položiek, ktorá bude opakovaná mesačne v min. 300 predajniach – ktoré nie sú totožné s monitorovanými

Krátka realizačná správa:

Na základe konzultácií so zástupcami MH SR, NBS a ŠÚ SR, priebežných správ a ďalších poznatkov – vrátane podnetov zo správy EK a MH SR, anketárov a spotrebiteľov z regiónov - koordinačná pracovná skupina projektu po schválení vedením ZSS, rozšírila počet sledovaných položiek o 5 potravinárskych produktov a 3 položky stravovacích a ubytovacích služieb. Taktiež bola uskutočnená obmena 15 % monitorovaných obchodov a prevádzkarní služieb.

V týždni od 29.9. do 3.10.2008 boli vykonané 2 kvalitatívne sondy –

1. potraviny (mliečne a mäsové výrobky) – 32 položiek (v 321 predajniach), ktorá bude opakovaná mesačne v min. 300 predajniach – ktoré nie sú totožné s monitorovanými
2. spotrebný tovar – 32 položiek -116 predajní

V októbri sa realizovali plánované 2 monitoringsy. V poradí 7. monitoring sa uskutočnil 9. – 10.10.2008 v 32 okresoch a 64 monitorovacích miestach, pričom bol uskutočnený záznam cien v 302 predajniach potravinárskeho tovaru, v 106 predajniach spotrebného tovaru a 107 prevádzkach stravovacích a ubytovacích služieb – spolu v 515 obchodných zariadeniach. V 11 obchodných zariadeniach (2,1 % sledovaných zariadení) odmietli poverení pracovníci spolu 8 anketárom overiť záznam cien. Zníženie tohto počtu bolo dosiahnuté aj obmenou prevádzkových jednotiek.

Ďalší 8. monitoring sa uskutočnil 27. - 28.10.2008 v 34 okresoch a 67 monitorovacích miestach, pričom bol uskutočnený záznam cien v 311 predajniach potravinárskeho tovaru, v 107 predajniach spotrebného tovaru a 110 prevádzkach stravovacích a ubytovacích služieb – spolu v 528 obchodných zariadeniach. V 13 obchodných zariadeniach (2,46 % sledovaných zariadení) odmietli poverení pracovníci spolu 10 anketárom overiť záznam cien.

V týždni od 27.10. do 31.10.2008 sa uskutočňuje ďalšia v poradí 3. kvalitatívna sonda – služby spojené s bývaním – v cca 100 bytových domácnostiach sú sledované ceny služieb a dodávok tovarov a energií - spolu 30 položiek.

K doteraz získaným údajom môžeme uviesť tieto zachytené tendencie (s vedomím skutočnosti, že vyhodnocovaním tendencií sú poverené iné organizácie):

- Ako sme už spomenuli v predchádzajúcich správach, cenový nárast niektorých sledovaných položiek potravinárskeho tovaru sa „pribrzdil“ – dokonca aj zastavil alebo znížil (vzhľadom k vývoju v 1. polroku 2008): múka, chlieb, mlieko, syry, jedlý olej, ap.
- ceny sezónnej zeleniny a ovocia sa v priebehu mesiaca októbra (po prechodnom období kvantitatívneho prebytku a dostupnosti) začali postupne zvyšovať, ale zatiaľ nedosiahli úroveň predsezónneho obdobia
- V priebehu monitorovania sa potvrdila tendencia k zvyšovaniu cien niektorých sledovaných položiek v reštauračných službách (uvádzame niekoľko konkrétnych príkladov):

1.monitoring	jedlo	Sk	EURO	kraj, okres
200810/1	Hovädzí guláš	180,000	5,970 -	TT GA
33,3 %				
200809/1	Hovädzí guláš	190,000	0,000 -	TT GA
40,7 %				
200807/1	Hovädzí guláš	135,000	0,000 -	TT GA
200810/1	Kuracie prsia na prírodno	145,000	4,810 -	TT GA
33,0 %				
200809/1	Kuracie prsia na prírodno	150,000	5,000 -	TT GA
37,6 %				
200807/1	Kuracie prsia na prírodno	109,000	0,000 -	TT GA
200810/1	Vyprážené kuracie prsia	145,000	4,810 -	TT GA
31,8 %				
200809/1	Vyprážené kuracie prsia	150,000	5,000 -	TT GA
36,4 %				
200807/1	Vyprážené kuracie prsia	110,000	0,000 -	TT GA

Aj keď po upozornení ceny položiek boli znížené, stále je ich výška nadpriemerne veľmi vysoká. Pri poslednom monitoringu mali v sledovanej prevádzke z prevádzkových dôvodov zatvorené s odôvodnením prechodu na zimnú sezónu.

2.	200810/2	Vyprážené kuracie prsia	169,000	5,610 -	BB BB
31 %					
	200810/1	Vyprážené kuracie prsia	169,000	5,610 -	BB BB
31 %					
	200808/2	Vyprážené kuracie prsia	129,000	0,000 -	BB BB
	200810/1	Vyprážený syr (minútka)	0,000	0,000 -	BB BB
	200810/1	Vyprážený syr (minútka)	119,000	3,950 -	BB BB
33,7 %					
	200808/2	Vyprážený syr (minútka)	89,000	0,000 -	BB BB

Pri poslednom monitoringu v sledovanej prevádzke položku - vyprážený syr vyradili z ponuky.

3.	200810/1	Hovädzí guláš	160,000	5,310 -	TT GA
14,3 %					
	200809/1	Hovädzí guláš	160,000	5,310 -	TT GA
14,3 %					
	200807/2	Hovädzí guláš	140,000	0,000 -	TT GA
	200810/1	Kuracie prsia na prírodno	155,000	5,150 -	TT GA
29,2 %					
	200809/1	Kuracie prsia na prírodno	155,000	5,150 -	TT GA
29,2 %					
	200807/2	Kuracie prsia na prírodno	120,000	0,000 -	TT GA
	200810/1	Vyprážené kuracie prsia	155,000	5,150 -	TT GA
29,2 %					
	200809/1	Vyprážené kuracie prsia	155,000	5,150 -	TT GA
29,2 %					
	200807/2	Vyprážené kuracie prsia	120,000	0,000 -	TT GA

4.	200810/2	Kuracie prsia na prírodno	130,000	4,320 -	TN PD
25 %					
	200810/1	Kuracie prsia na prírodno	130,000	4,320 -	TN PD
25 %					
	200807/1	Kuracie prsia na prírodno	104,000	0,000	TN PD

5.

200810/1 Hovädzí guláš 87,000 2,890 - BB BR

45,0 %

200809/1 Hovädzí guláš 90,000 2,990 - BB BR

50,0 %

200807/1 Hovädzí guláš 60,000 0,000 BB BR

- Trvá tendenčný vývoj v miestach s nižšou kúpnu silou obyvateľstva – v okresoch Košického kraja, Prešovského kraja a čiastočne v južných okresoch Banskobystrického kraja sa častejšie vyskytujú minimálne ceny sledovaných položiek – ale kontrastne k tomu max. ceny sú porovnateľné so slovenským priemerom
- Všeobecne sa ceny spotrebného tovaru, reštauračných a ubytovacích služieb v sledovanom období nemenili dramaticky a výraznejšie výkyvy u niektorých položiek naďalej spôsobovali predovšetkým ich akčné ceny. Taktiež môžeme konštatovať, že v sledovaných predajniach zaznamenávame „autokontrolu predajcov“ – čo spôsobuje, že u sledovaného sortimentu ceny takmer stagnujú

Jeden markantnejší prípad vývoja cien sme zaznamenali u potravín – položka ryža lúpaná:

Šokujúce zvýšenie:	monitoring	Sk	€	kraj	okr.
	200809/2 Ryža lúpaná 1 kg	69,900	2,320	TN	TN
	200808/2 Ryža lúpaná 1 kg	69,900	2,320	TN	TN
180,7 % !!!					
	200807/2 Ryža lúpaná 1 kg	24,900	0,000	TN	TN
	200807/1 Ryža lúpaná 1 kg	24,900	0,000	TN	TN

Nadpriemerné:

15,6 %

200809/2 Ryža lúpaná 1 kg 51,900 1,720 -A BB BB

200806/2 Ryža lúpaná 1 kg 44,900 0,000 BB BB

5,28 %

200809/2 Ryža lúpaná 1 kg 39,900 1,320 - KE RV

200807/1 Ryža lúpaná 1 kg 37,900 0,000 KE RV

Priemerný vývoj cien potravín – príklad položka ryža lúpaná – (podobný vývoj je u väčšiny sledovaných položiek) sa pritom pohyboval medzi 2,2 % - 3,0 %.

- Z vyššie uvedených dôvodov rozšírenie sledovaných položiek a pravidelné zaradenie kvalitatívnej sondy potravín (mliečne a mäsové výrobky) – 32 položiek – môže uvedenú tendenciu „zabrzdenia“ rastu sledovaných cien obmedziť
- Osobitný dôraz sme zamerali na sledovanie cien chleba, kde zaznamenávame veľký cenový rozdiel medzi min a max cenami – a súčasne aj veľkým váhovým rozpätím dodávaného položkového tovaru (jeden dodávateľ udáva rovnakú cenu pri váhe napr. 850 – 1200 gramov)
- S nástupom povinného duálneho zobrazovania sme pri monitoringu zaznamenali, že dochádzalo iba k postupnému rozširovaniu - podiel takto označeného tovaru predstavoval ešte v septembri cca 80 % monitorovaných prevádzok, ale v súčasnosti až na nepatrné výnimky (predovšetkým v okresoch východného Slovenska) je takmer 100 %.
- Trvá negatívny poznatok (aj keď sa znižuje – vďaka mediálnej kampani, upozorneniam anketárov a pracovníkom SOI), že predovšetkým v reštauračných službách prepočet na EURO nie je dostatočne korektný a neodpovedá zásadám vyhl. MH SR č. 97/2007 (napr. zaokrúhľovanie v neprospech spotrebiteľa, uvádzanie na 1 desatinné miesto, cena v € nie je ani v konverznom ani v obchodnom kurze).
- Anketári sa i naďalej veľmi často stretávajú s „neoznačeným“ tovarom, keď umiestnenie cenoviek neodpovedá umiestneniu tovaru a dokonca vôbec cenovky chýbajú – čo je typické napr. v predajniach obchodných reťazcov (u bohatej sortimentnej ponuky) ale aj u stredných predajní všetkých obchodných skupín
- V malých a stredných predajniach – zvlášť na vidieku sú na cenovkách často dopisované ceny v eurách ručne, čo znižuje čitateľnosť.

Na základe doteraz zistených údajov o cenách a ich vývoji a porovnaním s kritériami na zaradenie kandidátov na tzv. čiernu listinu – nebol ku dňu 30.10.2008 zaradený na verejný zoznam žiadny podnikateľský subjekt a ani žiadna sledovaná prevádzka.

Prípady uvedené v tejto správe sa prešetrujú, komunikuje sa s jednotlivými podnikateľmi, aby ich prípadné zaradenie na tzv. čiernu listinu bolo korektné a odôvodnené.

Podrobnejšie výstupy z monitoringu nájdete na www.pravaspotrebiteľa.sk a www.zss.sk.

Správu spracoval: Josef Lounek, I. podpredseda Rady ZSS a koordinátor projektu EURO-prieskum

V Bratislave 31.10.2008